

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 44517
Nom: Expressió musical i plàstica en pedagogia terapèutica
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 4,5
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2215 - M.U. Educació Especial	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2215 - M.U. Educació Especial	TIC, psicomotricitat i expressió musical i plàstica en pedagogia	OPTATIVA

COORDINACIÓ

BERNABE VILLODRE MARIA DEL MAR

ANGULO ALEMAN TANYA

RESUM

Aquesta assignatura aborda conceptes, procediments i pràctiques relacionats amb l'Educació Musical i amb l'Educació Plàstica que són aplicables tant en Pedagogia Terapèutica com en educació inclusiva.

La percepció i la producció musical són funcions que depenen de la xarxa neural corticosubcortical en els hemisferis cerebrals i en el cerebel. La neurologia ha demostrat l'activació de les àrees cerebrals gràcies a l'Expressió Musical. En experimentar determinats estímuls rítmic-melòdics (moviment, interpretació instrumental, etc.), la dimensió de l'experiència musical justifica que, el coneixement de les diferències en el processament de la informació musical, va ser el mitjà per incentivar la capacitat d'atenció, les destreses motores, comunicatives i socials. Es poden dissenyar programes d'intervenció o entrenaments on es experimenten canvis tant en el funcionament del cervell com en l'estructura.

El desenvolupament de les habilitats expressives i interpretatives contribueix tant al desenvolupament cognitiu com a la formació de la personalitat i de la subjectivitat. En aquest sentit, l'expressió plàstica, com a part de l'educació artística, ofereix possibilitats molt àmplies, inclusives i integrals. Les situacions

d'aprenentatge experimental fomenten l'autoeficàcia i l'autoconeixement a través del desenvolupament dels àmbits psicomotriu, cognitiu i socioafectiu. Si partim de la singularitat i les necessitats educatives, una forma de dissenyar experiències d'aprenentatge per evitar escenaris de fracàs escolar per a l'alumnat heterogeni. D'altra banda, el llenguatge plàstic i visual juga un paper important atenent a les necessitats de comunicació i de socialització. Les formes no verbals de comunicació, així com la simbolització i la imaginació constitueixen factors positius per al benestar de les persones. El fet que en moltes creacions artístiques es pugui valorar algun aspecte terapèutic constitueix un focus de gran interès en el camp professional de la Pedagogia Terapèutica

\\\"\\\" size=\\\"\\\"\\\"\\\"\\\"\\\"3\\\"\\\"\\\"\\\"\\\"\\\"\\\">

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Sense requisits previs.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

2215 - M.U. Educació Especial

Conèixer i comprendre els procediments d'avaluació i intervenció en l'entorn escolar en xiquets i xiquetes amb necessitats específiques de suport educatiu

Conèixer i comprendre processos d'investigació en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu i social

Dissenyar, aplicar i avaluar estratègies educatives inclusives

Dissenyar, planificar i avaluar mesures ordinàries i específiques d'atenció en funció de les diferents necessitats específiques de suport educatiu i en el context social

Dissenyar i aplicar procediments d'investigació en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu i social

Dissenyar i gestionar procediments d'intervenció en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una

forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Saber col·laborar en els àmbits acadèmic i social amb famílies, professionals i institucions

Tindre un compromís actiu amb la no discriminació, la igualtat d'oportunitats i l'equitat

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Estudi dels processos neurològics de la música i del moviment

- 1 Aportacions de l'experiència musical a la neurologia.
2. Aplicacions terapèutiques de la música i el moviment.
3. Directrius metodològiques musicals per atendre la diversitat funcional.
4. Estimulació d'àrees cerebrals per mitjà de l'entrenament auditiu musical.

2. Programes d'intervenció en Musicoteràpia

1. Definicions i característiques de la Musicoteràpia.
2. Principals metodologies.
3. Aportacions i aplicacions de la Musicoteràpia a l'àmbit educatiu.

3. Bases de l'expressió plàstica en l'àmbit de la Pedagogia Terapèutica

1. Importància de l'autoexpressió en el desenvolupament integral de la persona.
2. Expressió creadora i diversitat en el desenvolupament.
3. El llenguatge visual i les imatges en la comunicació no verbal. Possibilitats terapèutiques.
4. L'expressió plàstica en la pràctica: materials, tècniques i activitats amb enfocament inclusiu.

4. Les arts i la creació artística des del punt de vista terapèutic

1. L'expressió creadora a l'escola. Enfocament educatiu transversal i enfocament terapèutic.
2. Tècniques i procediments d'expressió plàstica. Exemples d'activitats didàctiques inclusives.
3. Planificació i mètodes didàctics: tallers, projectes i portafolis. Enfocaments educatiu i terapèutic.
4. El paper de la cultura visual en la formació de la subjectivitat. Experiència estètica i imaginació.

VOLUM DE TREBALL (HORES)**ACTIVITATS PRESENCIALS**

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	31,50
Total hores	31,50

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	44,50
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	74,50

METODOLOGIA DOCENT

1. Estudi individual i treball autònom (enfocat a la classe invertida).
2. Seminaris i debat de continguts a classe.
3. Classes magistrals, activitats pràctiques i tallers.
4. Treball cooperatiu en grup. Aprenentatge per projectes.
5. Aprenentatge entre iguals.
6. Tutoria i seguiment de la feina grupal i individual.

AVALUACIÓ

Avaluarem els resultats d'aprenentatge relacionats amb els temes estudiats en ambdós mòduls de l'assignatura. Per fer-ho, indicarem algunes activitats que podran ser individuals i grupals.

La modalitat i la ponderació general dels elements de l'avaluació contínua és la següent:

- 50% activitats individuals i grupals (25% música i 25% plàstica).

- 50% examen tipus test.

A més, cal tenir en compte que per aprovar cal haver realitzat i aprovat les activitats dels dos mòduls de l'assignatura.

D'altra banda, l'alumnat que no pugui assistir haurà de fer l'examen tipus test (100% de la qualificació final).

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagiat en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la UV (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes (ACGUV 123/2020).

L'ús de tecnologies (inclosa IA), que no siga prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a confeccionar materials d'avaluació, permetrà que aquests no siguen considerats com d'autoria pròpia i seran tractats segons la reglamentació vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la UV (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

- ABAD MOLINA, J. (2005). El arteterapia en los planes de estudios universitarios de educación: propuestas, experiencias y reflexiones. En Domínguez Toscano, P (2015). Arteterapia: principios y ámbitos de aplicación p. 220-239
- BERMELL, Mª Á. (2001). Programa de intervención educativa. Cuaderno del alumno. Rivera Editores. Volumen: 1. Valencia (España).
- BERMELL, Mª A. (2008) Aportacions de l'experiència musical i el moviment a l'educació. N° 71. Universidad de Tarragona.
- CALLEJÓN CHINCHILLA M^aD, GRANADOS CONEJO, I (2003). Creatividad, expresión y arte: terapia para la educación del siglo XXI. Un recurso para la integración. Escuela Abierta, 6 pp.

129- 147

- DANIS, W.B.; GFELLER, K.E.; THAUT, M.H (2000). Introducció a la musicoterapia: teoria y práctica. Barcelona. Boileau, pp 170-186.
- FERNÁNDEZ RAMÍREZ, (Editor)(2013). Algunas reflexiones y aportaciones al Seminario Internacional de Arte Inclusivo SIAI 2013 Libro de ponencias y comunicaciones. Universidad de Almería.
- ARANDA,R (coord).(2002): Educación Especial. Áreas curriculares para alumnos con necesidades educativas especiales. Madrid: Pearson Educación.
- BERMELL, Mª Á. (2003) La experiencia de la música y la danza con la calidad de vida: programa de intervención. Música y Educación. N° 56. Madrid
- GRANADOS CONEJO, I, CALLEJÓN CHINCHILLA, M^aD (2010).¿Puede la terapia artística servir a la educación ? Escuela Abierta, 2010, 13, 69-95
- LOBATO SUERO, MARTÍNEZ PECINO, MOLINOS LARA (2003). El desarrollo de habilidades en las personas con necesidades educativas especiales a través de la expresión plástica. Escuela Abierta n^o6 pp. 47-70
- LÓPEZ, Marián (2008). Cognición y emoción: el derecho a la experiencia a través del arte. Pulso, 31, 221-232. <http://hdl.handle.net/10017/5185>
- MARTÍNEZ, M., I MARTÍNEZ, S. (2016). Desarrollo y plasticidad del cerebro. Revista de Neurología, 62 (Supl. 1).
- SLOBODA, J. A. (2015). La mente musical: La psicología cognitiva de la música. Antonio Machado Libros.
- DIVI, M.A. (2011) La neurología en la rehabilitación neurológica del temblor. Música, terapia y comunicación. 29 (31-42).
- CÁRDENAS, Pía Jazmín; MORALES, Mª Belén y PARRA, Evelyn Alejandra. (2018) Arteterapia como medio de autorregulación emocional en estudiantes con discapacidad intelectual y conductas disruptivas asociadas. <http://repositorio.udec.cl/jspui/handle/11594/3219>
- KÚNTZEL-HANSEN, M. (2001). Educación Musical precoz y estimulación auditiva. Barcelona: Médica y Técnica.

- GARDNER, Howard. (1997). Arte, mente y cerebro. Una aproximación cognitiva a la creatividad. Barcelona: Paidós.
- SIAI (2013). Algunas reflexiones y aportaciones al Seminario Internacional de Arte Inclusivo (SIAI). Almería: Universidad de Almería.
- SORIA-URIOS, G., DUQUE, P. y GARCÍA-MORENO, J.M. (2011). Música y cerebro: fundamentos neurocientíficos y trastornos musicales. Revista de neurología, 52(1), 45-55.
- SOTO, Pilar (2015). Educación para la inclusión social a través de proyectos artísticos: procesos y experiencias artísticas para favorecer el desarrollo holístico a nivel emocional, sensorial intelectual y creativo. DIGITUM / V Congreso Internacional de Educación Artística y Visual Huelva 2015.
- BARCONS, J. y GARCÍA, N. (2008). Muévete, Canta y sé Feliz. Madrid: Cepe.
- BATLLORI, J. y ESCANDELL, V. (2009). 150 Juegos de Estimulación: actividades para acompañar el desarrollo del niño desde su nacimiento hasta los 3 años. Barcelona: Verticales de bolsillo.
- CABEZAS, Mª Mar. (2015). Estrategias artísticas inclusivas en la docencia: PIE-180. RIUMA / V Congreso Internacional de Educación Artística y Visual Huelva 2015
- CALDERÓN, Meybol (2012). La educación inclusiva en nuestra tarea. Educación, 9(40), 43-58.
- EISNER, Elliot (2004). El arte y la creación de la mente. Barcelona: Paidós.